

Forfatter: Bøgh, Matthias Frederik Georg

Titel: BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Bøgh, Matthias Frederik Georg (1810-02-08)

Citation: Bøgh, Matthias Frederik Georg: "BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Bøgh, Matthias Frederik Georg (1810-02-08)", i *Breve fra J.P. Mynster*, Gyldendalske Baghaudling (F. Hegel), s. 291. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991707-000-shoot-L0019917070000174.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra J.P. Mynster

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

*Fra (Amtsprovst) Bøgh.
Præstøe d. 8 Febr. 1810.*

Gode Ven,

Værdige Hr. Mynster!

Modtag min forbindtligste Tak for den vakre, og mig i Særdeleshed — som samstemmende med Dem i Religionsmeninger — saare behagelige Foræring, De har skienket mig ved at tilstille mig Deres Prædikensamling. Hele Deres Gave har jeg nydt, og som en ringe Gjenforæring beder jeg Dem ansee nærværende Brev, hvori jeg kortelig vil stræbe at gjenkalde mig de Bemærkninger, Bogens Læsning gav mig Anledning til.

Man har stridt meget om, hvilken der er den første af den christne Religions Cardinalartikler. Tidens Vantrø og Irreligiøsitet har ikke røvet mig den Mening, at „Troen paa Gud formedelst Jesum Christum" er denne Christendommens Hovedsætning, som jeg ogsaa troer let af Bibelen selv at bevise. Fremlyse bør det efter min Mening overalt af den christelige Prædikants Tale, at denne Tro er hos ham; men han bør fremstille den paa en Maade, som stemmer med Tidens Cultur. Hos Deres Prædikener findes begge Dele, og da de derhos afhandle paa en grundig Maade høist vigtige Æmner, og tillige forene i sig de trende Egenskaber, som bør findes hos enhver Tale og især hos Prædikener, at de nemlig undervise, røre og underholde, og have desforuden ikke i ringe Grad den saakaldte „Unction" over sig: tør jeg forudsige Forfatteren, s. 292 at han naaer sin Hensigt, som jeg neppe feiler i at antage, ved disse sine udgivne Prædikener at vinde Sjele og Hjerter for den dyrebare Christendom. — Maatte Forfatteren tillige naae en anden Hensigt, som jeg ogsaa troer at burde tillægge ham, den nemlig, ved sit Mønster at bevirke en anden Prædikemethode end den, som nu er i Mode hos vore Prædikanter. Blot Moral vil man prædike, og for at kunne sige noget Nyt, fører man Tilhørerne ind i en Afkrog i Moralens Rige, og anatomerer her et Sidestykke af en Dyd eller Last, der staaer i liden og sættes i næsten ingen Forbindelse med Religionen; ja man foredrager stundom blot nogen Leveklogskab, og er intet mindre end omhyggelig for at lade høre, at man kjender Bibelen og gjør noget af den: dette, synes mig, characteriserer den nyere Prædikemethode. — Moralen har man adskilt fra Troeslærdommene, hvilket kan være godt og rigtigt for Moralen som Videnskab betragtet, thi her gjælder det: qui bene distinguit, bene docet. Men følger Prædikanten denne Adskillelse, kan han vel oplyse et og andet i Moralen, men Moralen, han prædiker, bliver uden Liv og Kraft; og medens Moralkundskaben voxer, tager Moraliteten af. Jeg troer derfor, at ligesom man har characteriseret en ikke for længe siden forsvunden Tidsalder saaledes: at der fandtes hos den mere Moralitet end Moral, saa kan man rettelig characterisere vor Tidsalder saa: at den besidder meer Moral end Moralitet. — Bibelen, vort Mønster, adskiller ikke Moral fra Religion eller Troeslærdomme; og findes først Religion i Hjerterne, da mener jeg, den er som en Sæd i god Jord, hvoraf Moral og Moralitet næsten af sig selv fremspirer. — Men ville vi prædike Religion, som er noget, da maa det være Bibelens Religion, være positiv Religion, vi prædike; thi blot Fornuft-Religion er som intet. For at opsvinge oö til Gud, den Uendelige, behøve vi, som boe i Støvet, et overordentligt Mellemmiddel, en Midler mellem Gud og Mennesket; Gudmennesket Jesum Christum behøve vi, og uden ham er al vor Prædiken omsonst. — Og fordi vi have ophørt at prædike

4

s. 293daværende Fremstilling baaret Vidnesbyrd om „Menneskenes Hensynken i Superstition, Dorskhed og Barbarie" — De har vistnok Ret i, hvad De bemærker, og som saa ofte bliver overseet, at en Religion ei allene ved Tanker, men ogsaa ved Facta, skal knytte de Dødelige til det Evige. Men ogsaa andre Religioner end den kristelige gjøre dette, og vi kan ei, tør ei altid nægte deres Forestillingers historiske Rigtighed.-

Dette var næsten alt for meget talt om mine egne Ideer, da jeg ikke endnu har bevidnet Dem den Glæde, Deres sidste Arbeide *) har forskaffet mig. — Deres Bemærkninger ere saa skarpsindige, udbrede saa megen Klarhed, og trænge saa dybt ind i den aandelige Tales egentlige Væsen, at jeg troer, man vil tilstaae Dem, at De ei allene har samlet til Bygningen, men og lagt mange af dens vigtigste Grundstene. — Kun een Yttring er forekommet mig mindre bestemt, end den maaskee burde være, og i Følge af Deres venskabelige Opfordring vover jeg her at fremsætte mine Tanker.

Saa rigtigt det vistnok er, som De har bemærket imod dem, der ville, at Prædikenen kun skal være et udfyldt Schema, og at Prædikanten fornemmelig skal arbeide paa at indprænte visse Hovedsætninger i Tilhørernes Hukommelse, saa sandt det er, at Talens Bestemmelse egentlig er at opvække det Sindelag, hvoraf den selv fremstrømmede: saa troer jeg dog, at vi i den ogsaa skal arbeide for vore Tilhøreres Hukommelse, og i dens Indretning tage Hensyn hertil **). Var end vor Tales Hensigt altid kun den at levendegjøre det religiøse Sinds Fornemmelser hos vore Tilhørere, da ville vi jo dog, at, naar disse atter under Livets Tummel ere forsvundne, de da skulle formaae atter at kalde dem tilbage, og kjært maatte det være os, om det kunde skee med de samme Betragtninger, hvormed vi engang havde opvakt dem; men neppe er dette mueligt, naar de ei kunne kalde disse tilbage i Sammenhæng og nogenlunde